

A. Rovira i Virgili (1882 - 1949)

Nasqué a Tarragona l'any 1882. Fou periodista i redactor en diverses publicacions especialitzat en política estrangera i en història nacional catalana. Col·laborà, entre altres, a El Poble Català, L'Esquella de la Torratxa, La Nació, La Veu de Catalunya, La Publicitat, La Humanitat i Meridià i fundà i dirigí la Revista de Catalunya i el diari La Nau. Fou autor d'un munt de llibres sobre el fet nacional, entre els quals cal remarcar la Història dels moviments nacionals, El nacionalismo catalán, Nacionalisme i federalisme i Història nacional de Catalunya.

La seva activitat com a polític començà amb la fundació a Tarragona de la Joventut Federal. Al cap d'uns anys de militància en la Unió Federal Nacionalista Republicana, l'abandonà arran del Pacte de Sant Gervasi. Col·laborà amb Prat de la Riba a la Mancomunitat i fundà, el 1922, Acció Catalana, partit del qual se separà per divergències doctrinals. Tot seguit fundà Acció Republicana de Catalunya i, finalment, el 1932 ingressà a Esquerra Republicana. Fou elegit Diputat al Parlament de Catalunya, del qual esdevingué membre de la Diputació Permanent, de les Comissions permanents de Peticions, de Reforma del Reglament, de Governació, de Cultura i de Justícia i Dret, així com de les Comissions de Reglament Interior, de Constitució i de Llei Municipal. L'1 d'octubre de 1936 fou elegit Vicepresident Primer del Parlament, la qual cosa li comportà la Presidència interina de la Cambra, quan Josep Irla hagué d'ocupar, també interinament, la Presidència de la Generalitat, després de l'assassinat de Lluís Companys.

A la fi de la Segona Guerra Mundial formà part, a França, del Govern del President Irla, i el 1946 s'instal·là a Perpinyà, des d'on continuà escrivint un seguit de llibres que aparegueren pòstumament i on morí l'any 1949.

LA CONSTITUCIÓ INTERIOR DE CATALUNYA

EL PASSAT I EL PRESENT

Catalunya és un poble ric d'història. No creiem que el no tenir història sigui per als pobles, com s'ha dit paradoxalment, una felicitat. La història és un heretatge col·lectiu que dóna qualitat i caràcter. Si en aquest heretatge hi ha, com en el cas de Catalunya, una cultura, una llengua, una ànima, cap poble no el pot renunciar ni el pot malversar. El record del passat, en aquests casos, és un acte de consciència. Els qui, homes o pobles, tenint un ahir, en perden la memòria, perden també la consciència de la pròpia personalitat.

Un poble com Catalunya, en recobrar una part important de la seva llibertat, ha de pensar en les institucions històriques dins les quals aquestes llibertats es manifesten. El primer moviment natural d'un poble que es retroba, és examinar el seu passat anterior a la caiguda. Mira com era ell abans de caure. Revió amb la imaginació la seva vida lliure, de la qual troba senyals en els seus ossos, en la seva sang, en el seu esperit i en les seves obres.

Però aquest poble sap que, retrobar-se, fa més que despertar-se d'un son. Sap que torna a néixer. Un renaixement no és pas un simple desvetllament. No és naixença pristina; tampoc és senzilla represa. Alguna cosa, profunda i forta, resta dins de tot, igual, invariable, incommovable; alguna altra cosa, menys essencial i més adaptable, muda i varia i canvia amb els temps.

Per tal que sigui efectiva i duradora la resurrecció d'un poble, aquest ha de situar-se de ple en el present. Si es redrecés tal com era abans de la seva caiguda, no seria un ésser viu; seria un espectre. De les resurreccions purament històriques, de les restauracions purament arqueològiques, l'ànima, que sempre viu en el present, perquè no es detura ni reula, en seria llunyana. No es tracta de reconstruir o restaurar architectures antigues, institucions desaparegudes. Això fóra una restauració externa, d'estils, de formes. Es tracta de donar formes noves, estil nou al cos vivificat per l'ànima de Catalunya.

La nova Catalunya, ¿què prendrà de la vella Catalunya? Prendrà allò que és permanent, que és d'ahir i d'avui i de demà, perquè és de sempre. Però tot allò altre que era producte d'un estat social passatger o era interès d'estament o de classe, és ben mort i ben enterrat, i no ha de ressuscitar. A la vall de Josafat han de ressuscitar els cossos morts amb llur pròpia carn; però ningú no ha dit que hagin de resucita amb les mateixes vestidures que duïen en ésser sepultats.

L'estudi del vell règim català és necessari i utilíssim per a conèixer, no solament l'estructura i el funcionament de les seves institucions, sinó també per a comprovar quin era el seu esperit i com responia aquell règim a les característiques permanents del nostre poble. No hem de fer l'estudi de la història amb un criteri arqueològic, no hem de desenterrar les coses passades per mitjà d'excavacions, diríem. En la materialitat de les antigues institucions catalanes hi ha molt poques coses que siguin aprofitables avui. Els vells edificis de la Catalunya nacional o autònoma són encara més aprofitables –alguns ho són excelentment- que no pas les velles institucions polítiques. Els elements vells que podran ésser utilitzats, hauran d'ésser inserits en institucions de nova planta.

En política, la llunyania cronològica és molt més important que la llunyania geogràfica. El temps allunya molt més que l'espai. És evident que l'organització política de la nova Catalunya autònoma s'assemblarà més a l'organització que té avui un país del nord d'Europa que no pas a la que tenia Catalunya en el segle XIII, o en el XV, o en el XVII. Podríem adoptar més coses de la Constitució de Finlàndia, d'Alemanya o de Txecoslovàquia, que no pas del *Llibre dels Quatre senyals de la Generalitat de Catalunya*.

El tradicionalisme polític és un gros error. És la tradició de les coses superficials, externes; és la tradició de les clofolles. Aquesta tradició és una petrificació. Entre les desviacions del catalanisme històric hi hagué aquesta classe de tradicionalisme, la influència del qual hom pot notar a les Bases de Manresa i més encara en l'estudi i en les esmenes que presentà Prat de la Riba a l'Assemblea manresana.

Valentí Almirall no era pas decantat al tradicionalisme ni a l'historicisme; però en alguns capítols del seu memorable llibre cabdal, es deixà influir massa per la seva formació cultural anglo-saxona. Per aquest camí, més que pel de la tradició i la història catalanes, arribà a algunes solucions anàlogues a les dels homes de Manresa, molts dels quals convivia amb ell en el Centre Català quan escrivia *El Catalanisme*. Almirall, tan refectari a les influències tradicionals i històriques, acollí una part d'aquestes tendències a través de les institucions anglo-saxones que ell tant coneixia i tant admirava. I així, mentre fugia de la tradició i de la història de Catalunya, queia en la tradició i en la història d'altres pobles, especialment d'Anglaterra.

Es dóna el cas que els vells federals catalans, que no concebien ni sentien tan clarament com els catalanistes el fet biològic català i la natura essencial de les reivindicacions catalanes, estaven molt més ben orientats que els catalanistes històrics en tractar-se de l'organització interior de Catalunya. El projecte aprovat l'any 1883 pel Congrés del partit federal català reunit a Barcelona, és ben

superior als projectes i esquemes formulats posteriorment pel catalanisme vuitcentista.

Del vell règim de Catalunya n'hem d'imitar l'esperit de llibertat i de democràcia, no pas les institucions polítiques de l'època. Podem adoptar alguns vells noms gloriosos o escaients: *Generalitat, conseller en cap, vegueria*. I no gaire cosa més. Mentre que molts dels drets i llibertats de la vella Catalunya s'avenen amb els principis de la llibertat moderna, les seves institucions ja només són bones per a un Museu de Dret polític.

El catalanisme d'avui no té res d'arqueològic. No pretén restablir políticament el cap de casa, el vot fogueral, els Braços de les Corts. Catalunya, tal com han fet altres nacions ressuscitades –Finlàndia, Txecoslovàquia- donarà a la seva Constitució interior un marcat caràcter de modernitat i de liberalisme.

Rovira i Virgili, Antoni
La Constitució interior de Catalunya. Ed. Facsímil
Facsím., Barcelona: Barcino, 1932
ISBN 84-393-6735-X
I Escola d'Administració Pública de Catalunya II. Títol
1. Catalunya. Estatut (1932) 2. Catalunya –Política i govern-
1931/1939 342.4 (467.1) "1932".